

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО. ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОНАВСТВО

УДК 341

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2707-0581/2024.5/20>**Горобець Н.С.**

Сумський державний університет

ІНСТИТУТ ВИКРИВАЧІВ В КОНТЕКСТІ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДИРЕКТИВИ ЄС 2019/1937 В ПРАВОВІ СИСТЕМИ КРАЇН ЄС¹

Статтю присвячено дослідженню досвіду країн ЄС щодо правового регулювання інституту викривачів в контексті імплементації Директиви Європейського Парламенту і Ради ЄС про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу 2019/1937. З'ясовано, що відповідно до цієї директиви країни ЄС були зобов'язані перенести її положення в свої правові системи до грудня 2021 року. Зазначено, що в деяких країнах ЄС (Австрії, Угорщині, Франції), правила захисту викривачів діяли ще до ухвалення Директиви ЄС 2019/1937, але впродовж 2021–2024 років спеціальне законодавство в цій сфері у країнах ЄС (Австрії, Данії, Нідерландах, Німеччині, Люксембурзі, Угорщині, Фінляндії, Франції, Чехії тощо), було прийнято саме з метою імплементації вказаної директиви. Але однією з перших країн, яка прийняла нове законодавство щодо захисту викривачів в червні 2021 року стала Данія. Узагальнивши положення спеціальних законів щодо захисту викривачів країн ЄС зроблено висновок, що ними передбачено основні канали повідомлення викривачами інформації: внутрішній, зовнішній, публічне оприлюднення, хоча наприклад в Угорщині закон не надає захист особам, які повідомили інформацію через оприлюднення, що викликало дискусії між владою та громадськістю в країні через пряме порушення норм Директиви ЄС 2019/1937. Окрім Угорщини одним із невдалих досвідів імплементації вказаної директиви є також досвід Чехії. Це обумовлено тим, що країни ЄС перенесли положення вказаної директиви в свої національні правові системи по-різному, в результаті законодавство більшості країн ЄС не відповідає її мінімальним вимогам в частині закріплення права викривачів повідомляти інформацію саме владі, доступу викривачів до засобів правового захисту, повної компенсації завданої шкоди, отримання безкоштовної, доступної консультації і забезпечення відповідних покарань для тих, хто порушує положення про захист викривачів. Зроблено висновок про необхідність подальшого удосконалення положень спеціальних законів про захист викривачів в країнах ЄС для коректної імплементації положень Директиви ЄС 2019/1937 та забезпечення єдності правового регулювання у цій сфері на рівні ЄС.

Ключові слова: інститут викривачів, правове регулювання, захист викривачів, Європейський Союз, Директива ЄС 2019/1937.

Постановка проблеми. З прийняттям Директиви Європейського Парламенту і Ради ЄС про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства Союзу 2019/1937, відповідно до якої країни ЄС мали до грудня 2021 року перене-

сти її положення в національні правила захисту викривачів [1], відбувається уніфікація та кодифікація правових норм, що стосуються викривачів. Вказана директива має на меті істотно вплинути на рівень корупції в країнах ЄС і запобігти порушенням прав людини, досягнення якої залежить від імплементації країнами ЄС її положень у національне законодавство. Країни ЄС вже прийняли спеціальні закони для закріплення стандартів Директиви ЄС 2019/1937, хоча деякі не враховують її мінімальних вимог або прямо суперечать її положенням. Зважаючи на це, вивчення досвіду

¹ Дослідження проведено на виконання міжнародного проекту в сфері освіти ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH-101126904-«EUPART4UA: Участь громадян: виклики та європейський досвід для України» (спільний проект СумДУ, Еразмус+ Жан Моне Фонду та Виконавчого агентства з питань освіти та культури за підтримки ЄС). Підтримка Європейською комісією випуску цієї публікації не означає схвалення змісту, який відображає лише думки авторів, і Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

країн ЄС щодо правового регулювання інституту викривачів є важливим для з'ясування загальних тенденцій та недоліків імплементації Директиви ЄС 2019/1937, пошуку напрямків їх мінімізації, запозичення позитивного досвіду для України в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що вказане питання повністю або частково було предметом дослідження вітчизняних (Богатов Є., Гармаш О., Таряник Д., Фодчук А. та ін.) і зарубіжних дослідників (Дос Сантос (Dos Santos), Хорхете Віторіно Кларіндо (Jorgete Vitorino Clarindo), Кафтераніс Д. (Kafteranis D.), Андреадакіс С. (Andreadakis S.), Святун О. (Sviatun O.), Шкурек М. (Škurek M.), ван Ейберген Р. (van Eijbergen R.), Зіберс В. (Siebers V.), Мілчарек Е. (Milczarek E.) та ін.).

Постановка завдання. Метою статті є дослідження досвіду країн ЄС щодо правового регулювання інституту викривачів в контексті імплементації Директиви ЄС 2019/1937.

Виклад основного матеріалу. Однією з перших країн, яка прийняла нове законодавство для виконання Директиви ЄС 2019/1937 стала Данія, де 24.06.2021 р. було ухвалено Закон про захист інформаторів. Цим законом запропоноване широке розуміння поняття викривач і врегульовано повідомлення інформації про порушення законодавства ЄС і національного законодавства у приватному та державному секторах. Закон передбачає три канали повідомлення інформації: внутрішній, зовнішній і публічне оприлюднення. Але закон поширює свою дію на публічне оприлюднення інформації у таких випадках: викривач здійснив внутрішнє та зовнішнє повідомлення, але не було заходів реагування на повідомлення впродовж встановленого терміну; викривач має достатні підстави вважати, що порушення про яке він повідомляє може становити переважну або очевидну небезпеку для суспільних інтересів; викривач має достатні підстави вважати, що існує ризик помсти у разі внутрішнього або зовнішнього повідомлення виходячи з обставин справи. Але викривач отримує захист лише у разі, якщо він мав розумні підстави вважати, що інформація була правильною на момент її оприлюднення і підпадає під дію закону [2]. Необхідно зазначити, що подібним є підхід у Німеччині, де Закон про захист інформаторів 2023 року захищає розкриття інформації ЗМІ лише у деяких випадках, зокрема у разі «безпосередньої чи очевидної загрози громадським інтересам», що є упущенням можливості зміцнити свободу преси і демократичний дискурс [3].

У Франції Закон про захист викривачів («Sapin II»), було ухвалено ще наприкінці 2016 року і ним надавався захист викривачам, «незацікавленим» особам, які добросовісно повідомляють про порушення закону роботодавців, судові чи адміністративні органи. Закон вже охоплював приватний сектор, оскільки на компанії покладался обов'язок забезпечення внутрішніх правил щодо викривачів, передбачав відповідальність за небажане розголошення особистості викривача, а також спроби перешкодити особам повідомити про порушення [4]. Новий Закон Франції № 2022-401 від 21.03.2022 р. визначає інформатора як фізичну особу, яка повідомляє або розкриває без прямої фінансової компенсації і добросовісно інформацію про порушення, правопорушення, загрози чи шкоду загальним інтересам, порушення, спроби приховати порушення міжнародних зобов'язань, ратифікованих, схвалених Францією, односторонніх актів міжнародної організації, прийнятих на основі таких зобов'язань, прав ЄС, законів чи постанов (ст. 1). Інформатори можуть повідомити таку інформацію через внутрішні канали, якщо вони переконані, що так можна усунути порушення і вони не зазнають утиску. Але закон скасовує обов'язок викривачів повідомляти інформацію спочатку через внутрішні канали та надає можливість одразу використати зовнішні канали і подати інформацію про порушення до компетентного органу, адвоката, суду, установи чи органу ЄС уповноваженого збирати інформацію про порушення, які підпадають під дію Директиви ЄС 2019/1937 (ст. 3). Закон Франції № 2022-401 передбачає штраф у розмірі 60 000 євро для будь-якої організації, яка вживає заходів проти викривача. І захист надається також посередникам, фізичним особам, пов'язаним з викривачем, юридичним особам на яких викривач працює або з якими перебуває в контакті [5].

Незважаючи на прийняття вказаного закону перенесення положень Директиви ЄС 2019/1937 у законодавство Франції ще незавершене. Так, у звіті *La protection des lanceurs d'alerte en France, Rapport bisannuel 2022–2023* зазначено, що у 2023 році надійшло 306 скарг щодо викривачів, що більше, ніж у попередньому році, крім того запити про захист викривачів зросли до 168 випадків у 2023 році порівняно з 60 у 2022 році. Це свідчить про уразливість правового статусу викривачів у Франції. Крім того деякі сфери, наприклад сфера національної безпеки, все ще не передбачають захист викривачів у разі повідомлення ними про неправомірну поведінку в них [6].

У Фінляндії Закон про захист осіб, які повідомляють про порушення законодавства ЄС та національного законодавства (Закон про викривачів) теж було ухвалено у 2022 році з метою забезпечення ефективного захисту інформаторів, які під час своєї роботи виявляють порушення європейського або національного законодавства, наприклад у сфері державних закупівель, захисту конфіденційності, персональних даних, безпеки мережевих, інформаційних систем, надання чи використання допомоги ЄС, державної допомоги. Законом визначено умови отримання захисту інформаторами, зокрема те, що на момент повідомлення викривач має обґрунтовані підстави вважати, що інформація про порушення є точною та підпадає під дію закону. Викривач повинен отримати інформацію про порушення як працівник (зокрема до початку трудових відносин, після їх припинення), як самозайнята особа, як акціонер, як член або керуючий директор правління чи керівного органу корпорації чи фонду, як волонтер, як практикант. Але захист також поширюється на: особу, яка допомагає викривачу в повідомленні та яка через свою роботу може бути зазнати помсти; особу, яка пов'язана з викривачем і до якої можуть бути застосовані заходи помсти через свою роботу; юридичну особу, якою володіє викривач, у якій викривач працює або з якою викривач пов'язаний через свою роботу, і до якої можуть бути застосовані заходи помсти. Але Закон про захист інформаторів у Фінляндії не поширюється на повідомлення таємної інформації або інформації, на яку поширюється зобов'язання щодо збереження таємниці (наприклад, медичним персоналом, адвокатами), інформації про закупівлі в сфері оборони та безпеки тощо [7].

Цікавим є також досвід Люксембургу щодо правового регулювання інституту викривачів. З цією країною пов'язана одна із найвідоміших справ ЄСПЛ щодо гарантій права на свободу слова викривачів щодо публікації конфіденційних даних про систему оподаткування мультинаціональних компаній – Халет проти Люксембургу. У цій справі заявник стверджував, що його кримінальне засудження після розкриття журналісту документів, виданих його роботодавцем і захищених професійною таємницею, було непропорційним втручанням в його право на свободу вираження поглядів. Після розгляду справи ЄСПЛ зробив наступні висновки: необґрунтоване обмеження щодо викривачів може стримати потенційних викривачів; засудження пана Халета є непропорційним у світлі переслідуваної законної мети,

а втручання Люксембургу в його право на свободу вираження поглядів таким, що не було «необхідним у демократичному суспільстві». У цій справі ЄСПЛ чи не вперше дав зрозуміти, що мета інформування полягає не лише у виявленні інформації, що становить суспільний інтерес, і приверненні до неї уваги, а й у зміні ситуації, якої ця інформація стосується, у відповідних випадках через забезпечення вжиття корективних заходів компетентними державними органами або зацікавленими приватними особами [8].

У травні 2023 року було прийнято Закон Люксембургу про транспонування Директиви 2019/1937, що виходить за межі мінімальної сфери її застосування. Зокрема, поняття «інформатор» закон тлумачить широко і охоплює державних службовців, акціонерів, субпідрядників, осіб, які перебувають у переговорах з працевлаштування, анонімних інформаторів, чий особи були розкриті. При цьому викривачів заохочують спочатку повідомляти про факти порушень через внутрішні або зовнішні канали, а публічне оприлюднення є крайнім заходом, коли викривач не може вчинити інакше. Закон зобов'язує компанії, які наймають 50 і більше співробітників за останні 12 місяців, налагодити внутрішні канали звітності, що дозволяє викривачам інформувати роботодавців на конфіденційній та анонімній основі про порушення законодавства країни. Закон передбачає спеціальні засоби захисту від помсти, що забороняють погрози, дії у відповідь на повідомлення інформатора (звільнення, призупинення, непродуктивні чи дострокове розірвання контрактів). Одним із нововведень, що сприятиме кращому захисту інформаторів стало також створення Управління для інформаторів із спеціальними повноваженнями для підтримки інформаторів [9].

В Королівстві Нідерланди також створено спеціально уповноважений орган, який одночасно надає консультативну допомогу викривачам та розслідує справи щодо ймовірних порушень, про які йдеться у повідомленні – Палату викривачів. При цьому викривач звертається до Палати лише після внутрішньої процедури розгляду повідомлення, яка є обов'язковою на підприємствах, де працює більше ніж 50 осіб [10]. Такий підхід свідчить про відокремлення функції захисту викривачів від загальної функції протидії корупції. Як зазначає Фодчук А. Б. останнім часом антикорупційні механізми все більшої кількості країн передбачають створення окремих органів чи призначення незалежних осіб, відповідальних за розвиток і функціонування інституту викривачів та

забезпечення їх захисту [11, с. 195]. Цікавим є той факт, що у Нідерландах не передбачена фінансового винагорода викривачам корупції. Аналогічна політика використовується також у Франції [12].

В Австрії положення, спеціально розроблене для захисту викривачів, вперше було ухвалене в січні 2012 року і додане до Закону про державну службу для захисту державних службовців. Втім у лютому 2023 року було ухвалено Закон про захист викривачів, який передбачає можливість повідомлення викривачами інформації внутрішніми і зовнішніми каналами та зобов'язує компанії з 50 та більше працівниками, а також компанії в певних галузях, незалежно від їх розміру налагодити внутрішні канали звітності. Тоді як зовнішнім каналом повідомлення інформації є звернення до Федерального відомства із запобігання та боротьби з корупцією (Bundesamt zur Korruptionsprävention und Korruptionsbekämpfung). Закон передбачає відповідальність за його порушення, переслідування, залякування викривачів, зокрема накладення адміністративного штрафу в розмірі до 20 000 євро. Останнє стосується порушення положень про конфіденційність або повідомлення викривачами завідомо неправдивої інформації [13].

В Угорщині спеціальний законодавчий захист викривачів був до ухвалення Директиви ЄС 2019/1937. З 2014 року вже заборонялись репресії проти осіб, які розкривають неетичну або незаконну поведінку, пов'язану з обміном державних грошей чи майна у приватному і державному секторах. Але приватні компанії не були зобов'язані створювати внутрішню систему викриття [14, с. 44–45]. У 2023 році в Угорщині розпочався процес імплементації Директиви ЄС 2019/1937, що супроводжувався протистоянням влади та громадськості через істотні недоліки Закону про захист інформаторів. Остаточна редакція закону була прийнята в травні 2024 року, але обговорення та дискусії щодо його змісту продовжуються. Transparency International наголошує на фрагментарності законодавства Угорщини щодо захисту викривачів і невідповідності поточної транспозиції Директиви ЄС 2019/1937 стандартам належного захисту викривачів, їх обмеженого доступу до каналів інформування, недостатньої обізнаності громадськості про права та засоби захисту викривачів. Крім того законодавством Угорщини особа, яка ділиться інформацією про порушення з журналістом, як це визначено в ст. 5(1) Директиви, не користується захистом для особи, яка повідомляє, як це визначено в ст. 5(7) і Розділі VI Директиви [15].

В законодавство Чехії Директива ЄС 2019/1937 була транспонована абсолютно новим Законом №. 171/2023 про захист інформаторів. Це мало значний вплив, оскільки до серпня 2023 року в Чехії не було спеціального правового інструменту для захисту викривачів. Втім аналіз Закону про захист інформаторів дає підстави зробити висновок, що він є невдалим результатом транспонування Директиви ЄС. Вказаним законом передбачено право викривача обрати яким каналом повідомити інформацію: використовувати внутрішню систему звітності, подати звіт до Міністерства юстиції, публічно оприлюднити звіт, подати звіт до органу відповідального за розслідування протиправної поведінки (§ 7). Але закон не поширює режим захисту від помсти на повідомлення, надіслані вищестоящим працівникам, хоча це загальноприйнята практика, коли працівники отримують вказівки повідомляти керівництво про підозрілі факти. В той же час закон надає захист особам, які працюють чи здійснюють іншу подібну діяльність, яка включає здійснення прав і обов'язків, що випливають із контракту, предметом якого є положення поставки, послуги, будівельні роботи чи інші подібні дії (§ 2(3)(j)). Хоча це виходить за межі ст. 4(1)(d) Директиви ЄС 2019/1937, яка застосовується лише до осіб, які працюють під наглядом і керівництвом підрядників, субпідрядників і постачальників. Натомість в Законі про захист інформаторів Чехії відсутня правова норма, яка б відображала ст. 4(2) Директиви ЄС 2019/1937 і визнавала викривачем особу, яка мала трудові відносини, що з часом припинилися. Цей закон покладає на уповноважену особу відповідальність за оцінку достовірності звітів, поданих внутрішніми каналами (§ 11, § 12), але не наділяє її правом доступу до необхідних документів або опитування конкретних осіб. Отже, компетентна особа не має інструментів для оцінки достовірності звіту, що призводять до нерозслідування звіту про порушення, за яке передбачено адміністративну відповідальність (§ 24(1) і § 25(1) Закону про захист інформаторів) [16].

Необхідно зазначити, що недоліки транспонування Директиви ЄС 2019/137 мають місце практично в кожній країні ЄС. Підтвердженням цього є звіт Transparency International представлений у 2023 році, який показав, що законодавство більшості країн ЄС не відповідає мінімальним вимогам Директиви ЄС 2019/1937 щодо захисту викривачів принаймні в одній із ключових сфер: право повідомляти інформацію безпосередньо владі, доступ до засобів правового захисту та повна ком-

пенсація завданої шкоди, отримання безкоштовної та легкодоступної консультації та забезпечення відповідних покарань для тих, хто порушує положення про захист [17]. Наприклад, Закон про захист інформаторів Німеччини не містить вимог щодо компенсації нематеріальних збитків чи фонду підтримки для фінансування компенсаційних послуг, юридичних і психологічних консультацій для інформаторів, хоча це порушує європейські правила [3]. Подібна проблема має місце і в Нідерландах. Інтерв'ю з викривачами показують, що процес повідомлення інформації істотно вплинув на їх добробут. В них виникли різні психологічні проблеми, що відповідають симптомам тривалого стресу або травми. У деяких випадках викривачі перейшли у режим постійної боротьби, що є симптомом посттравматичного стресу [18]. В цих умовах необхідно фінансувати і надавати викривачам консультаційну, психологічну підтримку, а іноді відшкодувати шкоду завдану через

повідомлення ними інформації. Тому ефективна система захисту викривачів вимагає не лише законодавства, а ширших зусиль, включаючи заходи корпоративного управління та виховання позитивного ставлення до викривачів [19].

Висновки. Таким чином, правове регулювання інституту викривачів у країнах ЄС зазнало істотних змін після імплементації Директиви ЄС 2019/137. Впродовж 2021–2024 рр. всі країни ЄС прийняли спеціальний закон у цій сфері та по-різному транспонували положення директиви у національні правові системи. Втім законодавство більшості країн ЄС все ще повністю не відповідає мінімальним вимогам Директиви ЄС 2019/137. Це свідчить про необхідність подальшого удосконалення положень спеціальних законів про захист викривачів в країнах ЄС для коректної імплементації положень Директиви ЄС 2019/137 у їх національні правові системи та забезпечення єдності правового регулювання у цій сфері на рівні ЄС.

Список літератури:

1. Dos Santos, Jorgete Vitorino Clarindo (2022) EU Considerations on New Protection of Whistleblowers. *Law: Journal of the University of Latvia*, (15), pp. 243–265. DOI: 10.22364/jull.15.17.
2. Lov om beskyttelse af whistleblowere 2020/1 LSV 213. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli/ft/202013L00213>.
3. Allenfalls ein Meilensteinchen für den Whistleblower-Schutz. URL: <https://whistleblower-net.de/online-magazin/2023/05/12/allenfalls-ein-meilen-stein-fuer-den-whistleblower-schutz/>.
4. France – Whistleblowing Laws in Europe: An international guide. 2021. URL: <https://www.dlapiper.com/en/insights/publications/2021/06/whistleblowing-guide/france>.
5. LOI n° 2022-401 du 21 mars 2022 visant à améliorer la protection des lanceurs d’alerte. URL: <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000045388745>.
6. New Report from Defender of Rights Finds Whistleblower Protections Still Inadequate. URL: <https://www.whistleblowingmonitor.eu/country/france>.
7. LakiEuroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelelusta 1171/2022. URL: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20221171>.
8. Kafteranis D., Andreadakis S. (2023) A New Perspective on the Protection of Whistleblowers Under ECHR: Halet V Luxembourg. *Studies in Logic, Grammar and Rhetoric*, 68 (1), pp. 611–627. DOI: 10.2478/slgr-2023-0035.
9. New law adopted on the whistleblowers’ protection transposing the EU Directive 2019/1937 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2019. URL: <https://brouxelrabia.lu/new-law-voted-on-the-whistleblowers-protection/>.
10. Богатов Є., Гармаш О. Дещо про міжнародний досвід у сфері захисту викривачів. *Юридична газета*. 2018. № 4–5 (606–607). URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/inshe/deshcho-pro-mizhnarodniy-dosvid-u-sferi-zahistu-vikrivachiv.html>.
11. Фодчук А.Б. Адміністративно-правові засади захисту осіб, які надають допомогу в протидії корупції: дис. ... д-ра філософії; 081. Київ, 2020. 276 с.
12. Таряник Д.М. Механізм запобігання та протидії корупції в зарубіжних країнах. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream>.
13. Österreich setzt EU-Richtlinie zum besseren Schutz von Whistleblower:innen um. URL: https://www.parlament.gv.at/aktuelles/pk/jahr_2023/pk0102#XXVII_NR_SITZ_00197.
14. Захист викривачів. Проблеми та можливості для місцевих та регіональних органів влади. 2019. URL: <https://rm.coe.int/-/16809c9053>.
15. Transparency International and K-Monitor Urge European Commission to Address Flaws in Whistleblower Directive Transposition. 2023. URL: <https://www.whistleblowingmonitor.eu/country/hungary>.
16. Sviatun O., Škurek M. (2023) The Legal Framework of Whistleblowers’ Protection in Ukraine and in the Czech Republic. *European Studies: The Review of European Law, Economics and Politics*, 10 (1), pp. 157–182.

17. Marie Terracol How well do EU countries protect whistleblowers? Transparency International. 2023. URL: <https://whistleblowingnetwork.org/Learn/Resources/Resource-Items/How-well-do-EU-countries-protect-whistle-blowers>.

18. van Eijbergen, R., & Siebers, V. M. (2023) Understanding Whistleblowing in Practice: Experiences in The Netherlands. *Public Integrity*. DOI: 10.1080/10999922.2023.2275346.

19. Milczarek, Ewa (2024) Whistleblower protection in EU law: Bridging transparency, accountability, and corporate social responsibility. *Bridging Human Rights and Corporate Social Responsibility: Pathways to a Sustainable Global Society*, p. 207–226. DOI: 10.4018/979-8-3693-2325-0.ch009.

Horobets N.S. INSTITUTE OF WHISTLEBLOWERS IN THE CONTEXT OF THE IMPLEMENTATION OF EU DIRECTIVE 2019/1937 IN THE LEGAL SYSTEMS OF EU COUNTRIES

The article is devoted to the study of the experience of the EU countries regarding the legal regulation of the institute of whistleblowers in the context of the implementation of the Directive of the European Parliament and the Council of the EU on the protection of persons who report violations of Union legislation 2019/1937. It was found that according to this directive, EU countries were obliged to transpose its provisions into their legal systems by December 2021. It is noted that in some EU countries (Austria, Hungary, France), whistleblower protection rules were in effect even before the adoption of EU Directive 2019/1937, but during 2021–2024, special legislation in this area in EU countries (Austria, Denmark, the Netherlands, German, Luxembourg, Hungary, Finland, France, the Czech Republic, etc.), was adopted precisely for the purpose of implementing the specified directive. But one of the first countries to adopt new whistleblower protection legislation in June 2021 was Denmark. After summarizing the provisions of the special laws on the protection of whistleblowers in the EU countries, it was concluded that they provide for the main channels of reporting information by whistleblowers: internal, external, public disclosure, although, for example, in Hungary, the law does not provide protection to persons who reported information through disclosure, which caused discussions between the authorities and public in the country due to a direct violation of EU Directive 2019/1937. In addition to Hungary, the experience of the Czech Republic is also one of the unsuccessful experiences of the implementation of the specified directive. This is due to the fact that the EU countries transferred the provisions of the specified directive into their national legal systems in different ways, as a result, the legislation of most EU countries does not meet its minimum requirements in terms of enshrining the right of whistleblowers to report information to the authorities, access of whistleblowers to legal remedies, full compensation damages, obtaining free, affordable counseling and ensuring appropriate punishments for those who violate whistleblower protection provisions. It was concluded that it is necessary to further improve the provisions of special laws on the protection of whistleblowers in the EU countries for the correct implementation of the provisions of the EU Directive 2019/137 and to ensure the unity of legal regulation in this area at the EU level.

Key words: institute of whistleblowers, legal regulation, protection of whistleblowers, European Union, EU Directive 2019/1937.